

Avtale om lov om foretakspensjon og lov om innskuddspensjon

Vedtatt av	Bransjestyre liv og pensjon i FNH / FNH Servicekontor
Vedtagelsestidspunkt	19.09.2001
Ikrafttredelse og overgangsregler	14.06.2002
Sist endret	23.01.2004
Avtalen/reglenes formål	Beregning av folketrygd Beregning av tilleggspensjon Regulering av pensjoner under utbetalinger Avkortning ved beregning av opptjent pensjon (fripolise) Opphør av pensjonsordning
Gjelder for	Danica Pensjon Handelsbanken Liv KLP Forsikring Nordea Liv SHB Liv SpareBank 1 Livsforsikring Storebrand Livsforsikring DNB Livsforsikring (tidl. Vital Forsikring)

(Avtalen følger på neste side.)

INNHALDSFORTEGNELSE

1.	Beregning av folketrygd.....	3
1.1	Beregning av tilleggspensjon.....	3
1.1.a)	Definisjoner.....	3
1.1.b)	Pensjonsgivende inntekt.....	3
1.1.c)	Poengtall.....	4
1.1.d)	Sluttpoengtall.....	4
1.1.e)	Tilleggspensjon.....	4
1.2	Beregning av folketrygd med grunnpensjon og tilleggspensjon.....	6
2.	Regulering av pensjoner under utbetaling.....	7
3.	Avkorting ved beregning av opptjent pensjon (fripolise).....	8
4.	Opphør av pensjonsordning.....	9
4.1	Saksgang ved opphør av en pensjonsordning etter lov om foretakspensjon, ytelsesbaserte ordninger.....	9
4.2	Saksgang ved opphør av en pensjonsordning etter lov om foretakspensjon, engangsbetalt alderspensjon.....	11
4.3	Saksgang ved opphør av en pensjonsordning etter lov om innskuddspensjon.....	12
5.	Kommentarer til bransjestandarden.....	13
5.1	Beregning av folketrygd.....	13
5.2	Regulering av pensjoner under utbetaling.....	13
5.3	Avkorting ved beregning av opptjent pensjon.....	14
5.4	Opphør av en pensjonsordning.....	17

1. Beregning av folketrygd

Beregning av folketrygden ved fastsettelse av ytelser etter lov om foretakspensjon skal følge regelverket under.

1.1 Beregning av tilleggspensjon

I de tilfeller hvor Folketrygdens tilleggspensjon inngår som beregningselement ved utregning av pensjonsytelser fra en kollektiv pensjonsforsikring, skal tilleggspensjonen beregnes som angitt videre. Særtillegget inngår i beregningen av tilleggspensjonen.

1.1.a) Definisjoner

L	=	Lønn
I^N	=	Pensjonsgivende inntekt regnet etter folketrygdsregler gjeldende fra 01.01.1992.
I^G	=	Pensjonsgivende inntekt regnet etter folketrygdsregler gjeldende før 01.01.1992.
G	=	Folketrygdens grunnbeløp
P^G	=	Poengtall regnet etter gamle regler, gjeldende fram til 01.01.1992
P^N	=	Poengtall regnet etter nye regler, gjeldende etter 01.01.1992
SLP	=	Sluttpoengtall
a_1	=	Alder ved inntredelse i folketrygd (25 år)
a_2	=	Startalder for opptjening av de 20 beste poengår (35 år) Anvendes for å ”veie” tilleggspensjon regnet etter gamle og nye regler
n	=	Antall poengår f.o.m det år man er a_2 år og fram til 01.01.1992.
fa	=	Fødselsår (for eksempel 1940)
pa	=	Pensjonsalder
t	=	Antall opptjeningsår fra 01.01.1967, men tidligst fra alder 25 år når $PA \geq 65$, og fram til pensjonsalderen (maksimalt 40 år), tidligst fra alder 17 år når $PA < 65$ (PA-40 år),
y%	=	Særtilleggsprosent

1.1.b) Pensjonsgivende inntekt

Gamle regler:

Hvis	$L > 8 G$
	Hvis $L \leq 12 G$
	$I^G = 8 G + (L - 8 G) * 1/3$
	Ellers
	$I^G = 8 G + 4 G / 3$
Hvis	$L \leq 8 G$
	$I^G = L$

Nye regler:

Hvis $L > 6 G$
Hvis $L \leq 12 G$
 $I^N = 6 G + (L - 6 G) * 1/3$
Ellers
 $I^N = 6 G + 6 G / 3$
Hvis $L \leq 6G$
 $I^N = L$

1.1.c) Poengtall

$$P^G = \frac{I^G - G}{G}$$

$$P^N = \frac{I^N - G}{G}$$

P^G og P^N regnes med to desimaler.

1.1.d) Sluttpoengtall

Først beregnes n :

$n = 20$ hvis $fa + a_2 + 20 < 1992$
 $n = 0$ hvis $fa + a_2 \geq 1992$
 $n = 20 - (fa - (1992 - a_2 - 20))$ ellers

Dernest beregnes sluttpoengtallet slik :

$SLP = P^G$ hvis $fa + a_2 + 20 < 1992$
 $SLP = P^N$ hvis $fa + a_2 \geq 1992$
 $SLP = \frac{n * P^G + (20 - n) * P^N}{20}$ ellers

SLP regnes med to desimaler.

1.1.e) Tilleggspensjon

Hvis $fa \leq 1917$
 $SLP \leq 4$ gir
 $A^G = SLP * 0,45 * G * t / 20$
 $A^N = SLP * 0,42 * G * t / 20$

$SLP > 4$ gir

$$A^G = 4 * G * 0,45 * t / 20 + (SLP - 4) * G * 0,45 * t / 40$$

$$A^N = 4 * G * 0,42 * t / 20 + (SLP - 4) * G * 0,42 * t / 40$$

Ellers

Hvis $1917 < fa \leq 1936$

SLP ≤ 4 gir

$$A^G = SLP * 0,45 * G * t / [20 + (fa - 1917)]$$

$$A^N = SLP * 0,42 * G * t / [20 + (fa - 1917)]$$

SLP > 4 gir

$$A^G = 4 * G * 0,45 * t / [20 + (fa - 1917)] + (SLP - 4) * G * 0,45 * t / 40$$

$$A^N = 4 * G * 0,42 * t / [20 + (fa - 1917)] + (SLP - 4) * G * 0,42 * t / 40$$

Ellers (d.v.s hvis $fa \geq 1937$)

$$A^G = SLP * 0,45 * G * t / 40$$

$$A^N = SLP * 0,42 * G * t / 40$$

Tilleggspensjonen A, beregnes som er et ”veiet” gjennomsnitt av A^G og A^N .

Hvis $fa + pa < 1992$

(1) $A = A^G$

Ellers

Hvis $fa + a_1 \geq 1992$

(2) $A = A^N$

Ellers

(3) $A = \frac{\text{teller1} * A^G + \text{teller2} * A^N}{\text{nevner}}$

Hvor teller1, teller2 og nevner beregnes slik:

Hvis $fa + a_1 < 1967$

teller1 : Antall poengår hvor A^G anvendes som teller, men maksimalt 25 år ($1967 - 1992$) dvs. $\min(25; fa + pa - 1967)$

nevner : Antall poengår i perioden 1967 til $(fa + pa)$, maksimalt 40 år. dvs. $\min(40; fa + pa - 1967)$

teller2 : $\text{nevner} - \text{teller1}$

Ellers (dvs. $1967 \leq fa + a_1 < 1992$)

teller1 : Antall poengår hvor A^G anvendes som teller, dvs. $1992 - fa - a_1$

nevner : Antall poengår i perioden $(fa + a_1)$ og fram til $fa + pa$, maksimalt 40 år, dvs. $\min(40; fa + pa - fa - a_1)$

teller2 : $\text{nevner} - \text{teller1}$

Hvis tilleggspensjon blir lavere enn $G * y\%$ løftes tilleggspensjonen opptil $G * y\%$.

For særtillegget benyttes minstesats.

Særtillegget behandles som tilleggspensjon og skal ikke reduseres med deltid.

1.2 Beregning av folketrygd med grunnpensjon og tilleggspensjon

Generelt: Hvis pensjonsalder < 65 år kan det avtales at tilleggspensjonen skal beregnes med pensjonsalder 65 år. Det må fremkomme spesifikt i forsikringsavtalen hvilken variant som er valgt.

Antatt folketrygd beregnes kun for alderspensjonen, og er lik:

Grunnpensjon + en antatt tilleggspensjon (beregnet etter regler før og etter 1992)
inkl. evt. særtillegg

Grunnpensjon = enten $\frac{3}{4}$ * Folketrygdens grunnbeløp
eller $\frac{1}{1}$ * Folketrygdens grunnbeløp

Vedtatt 19.09.01

2. Regulering av pensjoner under utbetaling

Regulering av pensjoner under utbetaling, samt behandling av pensjonistenes overskuddsfond, følger reglene under. Intensjonen med regulering av pensjoner er at overskuddet generert av reservene på pensjonistene ett år skal tilføres overskuddsfondet og tildeles pensjonistene i form av oppregulerte ytelser.

1. All regulering skjer pr. 01.05. Er ikke nytt grunnbeløp klart på dette tidspunkt, foretas regulering når grunnbeløpet er klart, med tilbakevirkende kraft.

Dersom enkelte kunder ønsker annet reguleringsstidspunkt, er det opp til det enkelte selskap å godta dette.

2. Reguleringen omfatter alle som var pensjonister pr. 31.12 året før, og som fremdeles er pensjonister (eller etterlatte av pensjonister) på reguleringsstidspunktet.
3. Reguleringen omfatter alle ytelser. Delvis uføre oppreguleres også for den friske delen.
4. Kun overskudd i perioden som pensjonist skal tilføres pensjonistenes overskuddsfond.
5. Alle pensjonister skal gis samme prosentvise regulering, dog slik at reguleringen vektet i forhold til antall måneder som pensjonist året før (det året overskuddet oppsto). For etterlattepensjoner som avløser annen pensjonsutbetaling, regnes det i denne sammenheng også med tiden for den pensjonen som blir avløst.
6. Bedriften kan likevel selv velge ytterligere reguleringer innenfor de rammer lov om foretakspensjon setter.
7. Renter og overskudd tilføres pr. 31.12., etter at overskuddsfondet er tømt i henhold til lov om foretakspensjon § 5-12.

Vedtatt 19.09.01

3. Avkorting ved beregning av opptjent pensjon (fripolise)

Ved lineær opptjening av fripolisen, kreves det et formelverk for å fastsette lineært opptjent fripolise til enhver tid. Intensjonen er at beregning av opptjent pensjon ikke skal avhenge av hvilken institusjon som foretar beregningene. I denne type beregninger inngår beregning av tid fra innmeldingsdato til beregningsdato eller til slutt premiebetaling, samt antall mulige opptjeningsår for den enkelte.

Beregningsregelen for avkorting ved beregning av opptjent pensjon er tilpasset lineær opptjening, men beregningene vil i prinsippet være de samme for tradisjonell opptjening så langt det er naturlig.

Forutsatt at opptjeningen er ”normal” vil opptjent pensjon (fripolisen) etter tid t være:

$$F(t) = (t/n) * (T/N) * Y$$

der:	F(t)	Fripolise ved tid t
	t/n	Opptjeningsbrøk
	t	Tid fra innmeldingsdato til beregningsdato, nøyaktighet i dager
	n	Tid fra innmeldingsdato til slutt premiebetaling, nøyaktighet i dager
	T/N	Avkortingsbrøk (tjenestetidsfaktor)
	T	Antall mulige opptjeningsår, maksimert til N , avrunding til hele år
	N	Maksimalt antall opptjeningsår i følge avtalen (normalt 30 år), avrunding til hele år
	Y	Full pensjon før avkorting

Avkortingsbrøken bestemmer altså den avtalte ytelsen ($(T/N)*Y$), mens opptjeningsbrøken (normalt) bestemmer fripolisen ($t/n * T/N * Y$).

t , n , T og N har alle tidsrommet år som benevning, men t og n kan ha desimaler etter komma.

Ved medregning eller utsatt pensjonsalder er det likevel valgfritt for selskapene om T skal være avrundet til år eller ha desimaler etter komma.

Vedtatt 19.09.01/endret 23.01.04

4. Opphør av pensjonsordning

4.1 Saksgang ved opphør av en pensjonsordning etter lov om foretakspensjon, ytelsesbaserte ordninger

Opphør og avvikling er regulert i lov om foretakspensjon (LOF), kapittel 15. Denne bransjestandarden omfatter ikke behandlingen av pensjonsreguleringsfond i forbindelse med opphør. Standarden omfatter ikke omdanninger fra ytelsesbaserte ordninger til annen foretakspensjon eller innskuddspensjon i LOF §§ 15-5 og 15-6. Det antas at hver pensjonsordning har sitt eget premiefond. Følgende premisser legges til grunn for fordelingen av midlene i ordningen ved opphør av en pensjonsordning:

1. Overskudd frem til opphørs/avviklingstidpunkt tilføres premiefond og pensjonistenes overskuddfond. Dette er i samsvar med LOF § 15-3 (2).
2. Pensjonistenes overskuddsfond skal være fordelt etter reglene i LOF § 5-10.
3. I overgangsperioden før full linearitet er på plass, skal premiefondsmidler først anvendes til oppdekking av manglende linearitet i henhold til LOF § 16-2 (21). Manglende linearitet er definert i LOF § 16-2 (14), og er den "fulle" manglende linearitet (inkl. administrasjonsreserve som om ordningen ikke gikk til opphør), ikke en begrenset andel i forhold til opptrappingsplanen for finansieringen.

For delvis uføre dekkes linearitet i forhold til den "friske delen" fra premiefond.

Dersom det ikke er tilstrekkelig premiefondsmidler til å dekke linearitet, dekkes lineariteten forholdsmessig ut fra midlene og manglende premiereserve.

4. Det beregnes deretter fripoliser ut fra premiereserven for hvert medlem.
5. Dersom opphøret ikke gjelder konkurs, gjelder følgende for dekking av administrasjonsreserve tilknyttet opptjente rettigheter før fordeling m.h.p. premie:

Dersom pensjonsordningens administrasjonsreserve ikke er tilstrekkelig til å dekke kostnadene knyttet til utstedelse av fripoliser ved opphøret, skal de resterende kostnadene dekkes først av midler fra premiefondet og deretter ved innbetaling fra foretaket dersom midlene i premiefondet ikke er tilstrekkelig.

6. Deretter fordeles premiefondsmidler forholdsmessig ut fra en beregnet gjennomsnittspremie for de medlemmer som på opphørstidspunktet ikke har rett til løpende pensjon, jf. LOF § 15-3 (3).

Gjennomsnittspremien beregnes ut fra årspremien i opphørsåret og de tre påfølgende år for hvert medlem, maksimalt til pensjonsalder. Årspremien beregnes ut fra ytelser og lønn på opphørstidspunktet, og administrasjonskostnader inngår.

Uføre som mottar premiefritak skal ikke være med i fordelingen. For delvis uføre tas det utgangspunkt i den "friske delen" i beregningene.

7. Maksimalt tilførte premiefondsmidler vil være det som trengs for å sikre 5 års premiebetaling, eller i tilfelle en kortere periode frem til oppnådd pensjonsalder etter (LOF § 15-3(3)). I premieinnbetalingen tas det hensyn til administrasjonskostnader.
8. Tilleggsavsetninger fordeles på det enkelte medlem forholdsmessig i forhold til premiereserven, etter reglene gitt i utfyllende forskrift om tilleggsavsetninger i livsforsikring av 25.09.00.
9. Er det en ordning uten fripoliserett, utstedes en forsikring som gir full dekning i inntil 5 år.
10. Er det midler igjen på foretakets premiefond etter at fordeling over er foretatt (dvs. alle medlemmer har fått det de maksimalt kan få), skal midlene tilbakeføres til foretaket, jf. LOF § 15-3 (3) (og tas til inntekt i tilbakeføringsåret jf. skattelovens § 5-30).

4.2 Saksgang ved opphør av en pensjonsordning etter lov om foretakspensjon, engangsbetalt alderspensjon

Opphør og avvikling er regulert i lov om foretakspensjon (LOF), kapittel 15. Standarden omfatter ikke omdanninger fra engangsbetalt alderspensjon til annen foretakspensjon eller innskuddspensjon i LOF §§ 15-5 og 15-6. Det antas at hver pensjonsordning har sitt eget premiefond. Følgende premisser legges til grunn for fordelingen av midlene i ordningen ved opphør av en pensjonsordning:

1. Overskudd frem til opphørs/avviklingstidpunkt etter LOF § 15-3 (2), og i samsvar med Forskrift til innskuddspensjonsloven § 2-1 for de ordninger der dette er aktuelt, tilføres premiefond og pensjonistenes overskuddfond.
2. Dersom det eksisterer et pensjonistenes overskuddsfond, skal dette være fordelt etter reglene i LOF § 5-10.
3. Dersom opphøret ikke gjelder konkurs, gjelder følgende for dekking av administrasjonsreserve tilknyttet opptjente rettigheter før fordeling m.h.p. innskuddspremie:

Dersom pensjonsordningens administrasjonsreserve ikke er tilstrekkelig til å dekke kostnadene knyttet til utstedelse av fripolise ved opphøret, skal de resterende kostnadene dekkes først av midler fra premiefondet og deretter ved innbetaling fra foretaket dersom midlene i premiefondet ikke er tilstrekkelig

4. Deretter fordeles premiefondet forholdsmessig ut fra den enkeltes innskuddspremie pr. opphørsdato etter LOF § 15-3 (3), som også er i samsvar med lov om innskuddspensjon (LOI) § 13-3 (2), etter innskuddsplanen (dvs. uten evt. 25 % høyere eller lavere innskuddspremie ett enkelt år).

Uføre som mottar innskuddspremiefritak skal ikke være med i fordelingen. For delvis uføre som mottar innskuddspremiefritak tas det utgangspunkt i den "friske delen" i beregningene på opphørstidspunktet.

5. Maksimalt tilførte premiefondsmidler vil være det som trengs for å sikre 5 års innskuddspremie, eller i tilfelle en kortere periode frem til oppnådd pensjonsalder etter LOF § 15-3 (3), som er i samsvar med LOI § 13-3 (2).
6. Tilleggsavsetninger fordeles på det enkelte medlem forholdsmessig i forhold til premiereserven, etter reglene gitt i utfyllende forskrift om tilleggsavsetninger i livsforsikring av 25.09.00.
7. Er det en ordning uten fripoliserett, utstedes en forsikring som gir full dekning i inntil 5 år.
8. Er det midler igjen på foretakets premiefond etter at fordeling over er foretatt (dvs. alle medlemmer har fått det de maksimalt kan få), skal disse tilbakeføres til foretaket, jf. LOF § 15-3 (3) (og tas til inntekt i tilbakeføringsåret jf. skattelovens § 5-30).

4.3 Saksgang ved opphør av en pensjonsordning etter lov om innskuddspensjon

Opphør og avvikling er regulert i lov om innskuddspensjon (LOI), kapittel 13. Standarden omfatter ikke omdanninger fra innskuddspensjon til annen foretakspensjon i LOI § 14-1. Det antas at hver pensjonsordning har sitt eget innskuddsfond. Følgende premisser legges til grunn for fordelingen av midlene i ordningen ved opphør av en pensjonsordning:

1. Avkastning frem til opphørs/avviklingstidpunkt og i samsvar med Forskrift til innskuddspensjonsloven, § 2-1, tilføres det enkelte medlems pensjonskapital. Dette er i samsvar med LOI § 13-3 (1).

2. Dersom opphøret ikke gjelder konkurs, gjelder følgende for dekning av administrasjonsreserve tilknyttet opptjente rettigheter før fordeling m.h.p. innskuddet:

Dersom pensjonsordningens administrasjonsreserve ikke er tilstrekkelig til å dekke kostnadene knyttet til utstedelse av pensjonskapitalbevis ved opphøret, skal de resterende kostnadene dekkes først av midler fra innskuddsfondet og deretter ved innbetaling fra foretaket dersom midlene i innskuddsfondet ikke er tilstrekkelig.

3. Deretter fordeles innskuddsfondet forholdsmessig ut fra den enkeltes innskudd pr. opphørsdato, i samsvar med LOI § 13-3 (2) etter innskuddsplanen (dvs. uten evt. 25 % høyere eller lavere innskudd ett enkelt år).

Uføre som mottar innskuddsfritak skal ikke være med i fordelingen. For delvis uføre som mottar innskuddsfritak, tas det utgangspunkt i den ”friske delen” i beregningene på opphørstidspunktet.

4. Maksimalt tilførte innskuddsfondsmidler vil være det som trengs for å sikre 5 års innbetaling, eller i tilfelle en kortere periode frem til oppnådd pensjonsalder etter LOI § 13-3 (2).
5. Det skal utstedes ett pensjonskapitalbevis til den enkelte, jf. LOI § 13-3 (3) for tildelte midler og pensjonskapitalen.
6. Er det midler igjen på foretakets innskuddsfond etter at fordeling over er foretatt (dvs. alle medlemmer har fått det de maksimalt kan få), skal disse tilbakeføres til foretaket, jf. LOI § 13-1 (2) (og tas til inntekt i tilbakeføringsåret jf. skattelovens § 5-30).

Vedtatt 14.06.02

5. Kommentarer til bransjestandarden

5.1 Beregning av folketrygd

Tidligere ble folketrygd i kollektive private pensjonsordninger beregnet etter beregningsmelding 146/91. Ny lov om foretakspensjon angir at også særtillegget skal inngå i beregningene. Det er derfor utarbeidet nytt regelverk, hvor det også tas inn håndtering av pensjonsalder mindre enn 65 år.

5.2 Regulering av pensjoner under utbetaling

Regelverket for regulering av pensjoner under utbetaling (der det er overskuddsfond) er ikke definert ned på et praktisk nivå i lov om foretakspensjon, og ulikheter i praktiseringen kan derfor lett oppstå i bransjen.

Siden reguleringen nå skal foretas ut fra endring i grunnbeløpet (G), samtidig som folketrygdens utbetalinger endres når G endres, er det hensiktsmessig at også pensjoner knyttet til lov om foretakspensjon reguleres når G reguleres, dvs. 01.05. hvert år. Et annet moment som trekker i samme retning, er at enhver tidligere regulering, ut fra overskuddet på overskuddsfondet, vil være vanskeliggjort av at overskuddet uansett ikke er klart særlig før 01.05.

Endret grunnbeløp er imidlertid sjeldent klar 01.05, så regulering kan som regel først skje på et senere tidspunkt. Det antas likevel at tiden fra 01.05 og frem til regulering kan foretas, normalt ikke er mer enn 2 måneder.

Ut fra lov om foretakspensjon bør det være klart at det er de som var pensjonister pr. 31.12 året før, som skal få en regulering av pensjonen. Dette gjelder ikke hvis de i mellomtiden for eksempel har dødd og ikke etterlater seg etterlatte med krav på ytelse.

Loven tolkes slik at alle ytelser skal reguleres, også de eventuelle. Dvs. at for en uførepensjonist, så skal både uføre-, alders- og etterlattepensjon reguleres. Dette tilsvarende holdning som FNH har gitt uttrykk for overfor Finansdepartementet i brev av 25.04.01: Lov om foretakspensjon - enkelte tolknings spørsmål. Det tilsvarende imidlertid ikke den tolkningen Finansdepartementet har gitt uttrykk for i sitt brev til Kredittilsynet av 22.12.00, og som er gjentatt i deres brev til FNH av 20.07.01.

Det anbefales at det inntil videre likevel legges til grunn tilsvarende holdning som FNH har gjort i sitt brev. Hvis departementets tolkning blir opprettholdt, vil punkt 3 i bransjestandarden om regulering av pensjoner under utbetaling, omskrives.

Loven er klar når det gjelder at alle pensjoner skal få samme prosentvise regulering. Dette kan virke noe urettferdig i enkelte tilfeller. Et eksempel kan være som følger: I en ordning er det en alderspensjonist. På slutten av året dør en av de ansatte, og etterlater seg en ung enke og flere barn. Overskuddet som skal benyttes til regulering er det overskuddet som har oppstått på alderspensjonistens premiereserve. Alderspensjonister risikerer dermed å få lite igjen av overskuddet som egentlig er opparbeidet. Bedriften kan da få et problem i forhold til å forklare alderspensjonisten hvorfor vedkommende får så liten regulering.

På muntlig forespørsel til Kredittilsynet, er det gitt uttrykk for at en regulering ut fra bidrag til overskuddsdannelsen på fondet likevel kan være akseptabelt. Det foreslås at prosenten som det skal reguleres med veies i forhold til tid som pensjonist året før, eller at det evt. skal foretas en deling av overskuddet ut fra status (pensjonist/aktiv) pr. 31.12. året før.

Loven med tilhørende forskrifter regulerer ikke avkastning på inntøynende på pensjonistenes overskuddsfond, eller når evt. avkastning skal tilføres i forhold til når fondet tømnes. Det anbefales at overskuddsfondet behandles på samme måte som premiefondet når det gjelder avkastning og tildeling av avkastning. At fondet blir tilført avkastning pr. 31.12. vil, slik det er vurdert, ikke være i motstrid med lovens § 5-12, som sier at om midlene i pensjonistenes overskuddsfond i et år overstiger det beløp som trengs til engangspremie for tillegg til pensjoner, skal resten av midlene tilføres premiefondet senest ved utgangen av året. Også overskudd på pensjonistenes premiereserve skal tilføres fondet pr. 31.12. Dette har vært diskutert med Kredittilsynet, som mener at tolkningen er rimelig.

Om avkastning skal tilføres tidligere enn 31.12., innebærer dette et nytt prinsipp for tildeling i løpet av året, som det må tas spesiell stilling til.

5.3 Avkorting ved beregning av opptjent pensjon

Forskjeller i beregningsregler i forskjellige tilfeller, vil kunne føre til variasjoner i beregning av opptjent pensjon. Ved for eksempel flytting av en ordning, vil slike variasjoner fremstå som svært uforståelig for kunden og det enkelte medlem av ordningen. Det er derfor hensiktsmessig at bransjen enes om beregningsmetoder.

Det har til nå ikke vært noen enhetlig praksis ved beregning av alder og perioder i selskapene. Dette er illustrert nedenfor ut fra selskapenes praksis. Det er tatt utgangspunkt i praksis før arbeidet med LOF var påbegynt. Enkelte selskap har nå endret praksis i tråd med den foreslåtte bransjestandarden.

I eksemplene under vil det benyttes følgende forutsetninger:

Eks: Et medlem har pensjonsalder 67 år. Medlemmet er født 31.07.55 og ble ansatt 01.01.00.
--

Gjensidige NOR Spareforsikring / Storebrand livsforsikring

Gjensidige NOR Spareforsikring, Storebrand livsforsikring benytter 360 dagers år i alders- og periodeberegninger på lineære avtaler. Aldersberegning regnet med alder fylt i år og måneder (+1), det var ingen beregning av dager. Dette er en metode som ofte var brukt på fripoliser før i tiden.

Beregning av avkortningsfaktor skjedde ved at man regnet antall dager fra ansatt-/innmeldtdato og fram til den 1 i måneden medlemmet ble pensjonist. Regner 360 dager i året.

Avkortningsfaktor i eksempelet blir : 23/30

Antall dager fra 01.01.2000 til 01.07.2022 = 22 år og 6mnd

Teller i avkortningsfaktoren blir da: $22 \cdot 360 + 6 \cdot 30 = 8100 / 360 = 22,5$ som igjen rundes opp til 23.

Avkortningsfaktoren blir da 23/30.

NB! Avkortningsfaktoren ble beregnet med dager og ikke bare i hele måneder, men ble til slutt avrundet til hele år.

Opptjeningsbrøk i eksempelet blir :

Alder ved innmelding	= 44,5 år
Nevner i opptjeningsbrøk	= 22,5
Teller i opptjeningsbrøk pr 30.03.2000	= 0,167 (2/12)
Teller i opptjeningsbrøk pr. 31.03.2000	= 0,167 (2/12)
Teller i opptjeningsbrøk pr. 01.04.2000	= 0,250 (3/12)

Nevner i opptjeningsbrøk hvis medlemmet hadde vært ansatt 10.01.2000 er 22,5 år og
Nevner i opptjeningsbrøk hvis medlemmet hadde vært ansatt 20.01.2000 er 22,5 år.

Både teller og nevner i opptjeningsbrøk ble omgjort til måneder ved beregning.

Vital Forsikring og SpareBank 1 Livsforsikring

Vital og SpareBank 1 Livsforsikring benyttet eksakt beregning med 365 dagers år. Alle ble beregnet som om de var født den første i måneden. Februar ble beregnet til å alltid ha 28 dager.

Avkortningsfaktor i eksempelet blir : 23/30

Opptjeningsbrøk i eksempelet blir :

Alder ved innmelding	= 44,504 år
Nevner i opptjeningsbrøk	= 22,496
Teller i opptjeningsbrøk pr 30.03.2000	= 0,241 (88/365)
Teller i opptjeningsbrøk pr. 31.03.2000	= 0,244 (89/365)
Teller i opptjeningsbrøk pr. 01.04.2000	= 0,247 (90/365)

Nevner i opptjeningsbrøk hvis medlemmet hadde vært innmeldt 10.01.2000 er 22,471 år og
Nevner i opptjeningsbrøk hvis medlemmet hadde vært innmeldt 20.01.2000 er 22,444 år.

Vesta Liv

Vesta Liv benyttet 360 dagers år i alders- og periodeberegninger på lineære avtaler.
Aldersberegning ble regnet med alder fylt i år og måneder, og det var nøyaktighet på dager.

Avkortningsfaktor i eksempelet blir : 23/30.

Opptjeningsbrøk i eksempelet blir :

Alder ved innmelding	= 44,416 år
Nevner i opptjeningsbrøk	= 22,584
Teller i opptjeningsbrøk pr 30.03.2000	= 0,247
Teller i opptjeningsbrøk pr. 31.03.2000	= 0,247
Teller i opptjeningsbrøk pr. 01.04.2000	= 0,250

Bransjestandard

Bransjestandarden legger opp til at avkortingsbrøken skal regnes i hele år (uten desimaler etter komma). Opptjeningsbrøken skal regnes med desimaler etter komma.

Det legges imidlertid til grunn en viss frihet ved beregning av opptjeningsbrøk. Det er ikke klart om de enkelte selskap vil kunne endre de beregningsreglene som de nå har innarbeidet. Forskjellene ligger i hvorvidt det regnes at året har 360 eller 365 dager, hvorvidt det regnes i måneder eller dager og hvorvidt det regnes med at utbetalingen starter den første i måneden pensjonsalderen nås eller ikke.

Avrunding av opptjent pensjon ved medregning og utsatt pensjonsalder kan føre til at personer får beregnet mer eller mindre tjenestetid enn det medregningen eller den utsatte pensjonsalder skulle tilsi. Dette er det fullt mulig å leve med, men det har vist seg at enkelte selskap har fått problemer med avrundingen i sine datasystemer. Det er fremdeles en fordel at selskapene har like regler for avrunding, blant annet av hensyn til like verdier ved flytting. Svært få ordninger har valgt medregning for nyansatte. Samtidig er det p.t. svært få arbeidstakere som fortsetter å arbeide etter ordinær pensjonsalder. Selv om avrunding ved beregning av opptjent pensjon kan bli forskjellig fra selskap til selskap ved medregning og utsatt pensjonsalder, vil beregningene derfor i de aller fleste tilfeller bli lik i selskapene.

Ut fra dette er avrundingsregelen gjort valgfri for selskapene ved medregning og utsatt pensjonsalder.

Avkortingsfaktor i eksempelet blir: 23/30.

Opptjeningsbrøk i eksempelet blir:

Alder ved innmelding	= 44,504
Nevner i opptjeningsbrøk	= 22,496
Teller i opptjeningsbrøk pr. 30.03.00	= 0,241

under forutsetning av at året har 365 dager, og at en antar at utbetalingen starter den første i måneden pensjonsalder nås.

Oppsummering beregning av opptjent pensjon

De forskjellige avrundingsreglene gir følgende resultater ved beregning pr. 30.03.00, når vedkommende er født 31.07.55 og ble ansatt og innmeldt 01.01.00 :

	Gjensidige NOR / Storebrand	Vital/SpareBank 1	Vesta	Bransjestandard ¹⁾
Alder	44,500	44,504	44,416	44,504
Avk.faktor	23/30	23/30	23/30	23/30
Opptjening	0,167 / 22,500 = 0,0074	0,241 / 22,496 = 0,0107	0,247/22,584 =0,0109	0,241 / 22,496 = 0,0107

1) Gitt at beregningen forutsetter at året har 365 dager, og at utbetaling starter den første i måneden pensjonsalder nås. Her er det en viss valgfrihet for selskapene.

Endret 23.01.04

5.4 Opphør av en pensjonsordning

Reglene for opphør av ytelsesbaserte og innskuddsbaserte ordninger er ikke utfyllende. Det er derfor behov for en mer detaljert bransjestandard på dette punktet, slik at ikke kundene opplever at de og de enkelte forsikrede vil kunne få forskjellig økonomisk resultat avhengig av hvilket selskap ordningen er i ved opphør.

For å få en komplett oversikt over saksgangen ved opphør, er også de punktene som er klare i loven tatt med i bransjestandarden. Punktene er også med fordi det er viktig å foreta beregningene i samme rekkefølge, da sluttresultatet ellers kan bli forskjellig.

Dessverre er det også i denne saken slik at det avventes avklaring fra Finansdepartementet og Kredittilsynet på enkelte punkt. Når slik avklaring er på plass, vil bransjestandarden endres i samsvar med avklaringen dersom dette er nødvendig. Det er punktene det er satt strek under i forslaget til bransjestandard som avventer en avklaring fra Finansdepartementet og Kredittilsynet.

I punkt 3 for opphør av en ytelsesbasert ordning er det gitt en nærmere beskrivelse av hvilken linearitet som eventuelt skal dekkes i forhold til opptrappingsplanen for manglende premiereserve, og hvor mye som skal dekkes dersom det ikke er tilstrekkelige midler til å dekke hele den manglende reserve for linearitet. Punkt 3 legges til grunn i påvente av avklaring fra Kredittilsynet. I det samme punktet er det også angitt hvordan uføre skal behandles.

Punkt 5 for opphør av en ytelsesbasert ordning, punkt 3 for opphør av en engangsbetalt ordning, og punkt 2 for opphør av innskuddspensjon, mangler en avklaring fra Finansdepartementet. Det foreslås at hvert selskap vurderer hvorvidt de vil følge punkt 5 i påvente av denne avklaringen.

Til punkt 5 for opphør av ytelsesbasert ordning, punkt 3 for opphør av engangsbetalt alderspensjon og punkt 2 for opphør av innskuddspensjon, er det viktig å merke seg at disse punktene dreier seg om behandling av administrasjonsreserve for allerede opptjente rettigheter. Når det gjelder administrasjonsreserve for de premier som skal fordeles ut av premiefondet, gjelder selskapets tariff for belastning av administrasjonsreserve for slike innbetalinger.

Det er en forutsetning at det er samme administrasjonsreserve som legges til grunn ved beregningene i punkt 6 og 7 for opphør av ytelsesbasert ordning, og det er opp til det enkelte selskap å sørge for at disse er tilstrekkelige. Tilsvarende gjelder hhv. punkt 4 og 5 for engangsbetalte ordninger og punkt 3 og 4 for opphør av innskuddspensjon.

Bransjestandarden angir også hvilke år gjennomsnittet skal beregnes av, noe som ikke er helt klart angitt i lovene, og hvor forskjellige løsninger kunne gi de forsikrede svært forskjellige rettigheter.

Når det gjelder punkt 6 for opphør av ytelsesbasert ordning, punkt 4 for opphør av engangsbetalt alderspensjon og punkt 3 for opphør av innskuddspensjon, er det angitt at uføre som mottar premiefritak/innskuddsfritak ikke skal være med i fordelingen. Delvis uføre vil delvis være med i fordelingen. Selv om noen kanskje ønsker å diskutere hvorvidt premiefritak er å betrakte som en pensjonsytelse, er det ikke tvil om at intensjonen med premiefondsfordelingen er å sikre fortsatt premiebetaling. For personer med

premiefritak/innskuddsfritak vil fortsatt premiebetaling/innskuddsbetaling være sikret så lenge de er uføre, og det vil derfor ikke være naturlig at disse skal få ekstra innbetalinger via fordeling av premiefond.

Løsningen ikke er heldig for uføre som blir friskmeldt etter en kort periode, men det ser ikke ut til at loven angir noe for slike tilfeller. Det er heller ikke praktiserbart med noen spesialregel for slike tilfeller, som dessuten ikke er hyppig forekommende.

Det har vært diskutert hvorvidt en ved fordeling av premiefond skal utstede en fripolise, eller om det må opprettes fortsettelsesforsikring med premiebetaling for premiefondsmidlene. Dette forholdet er ikke tatt inn i bransjestandarden. Kredittilsynet sier imidlertid i brev av 19.12.02 til Gjensidige NOR at det må opprettes fortsettelsesforsikring med premiebetaling for premiefondsmidlene.